تیغ صنعت بر معماری بومی

ذوالفقاری

نوع معماری و مسکن در بلوچستان از خصوصیات بارز فرهنگی و اجتماعی این منطقه به شمار می رود که مانند بسیاری دیگر از جنبه های زندگی بلوچ به دلیل تنوع جغرافیایی، اقلیمی و شیوه های معیشتی بسیار متنوع است. نوع مسکن در شهرها و شهرک ها به شکل خانه های حاشیه نشین سنتی از شاخه های نخل و پوشش داز ساخته شده است، معماری سنتی که با گذشت سال ها تغییر کرده و تحت تاثیر فرهنگ های قدیمی قرار گرفته است اما هنوز هم می توان آثار آن را در نقاط مختلف این منطقه دید. یک کارشناس ارشد مردم شناسی و برنامه ریزی گردشگری در این باره به خبرنگار ما می گوید: در بلوچستان به جز قلعه های قدیمی که بقایای آن در بعضی از مناطق دیده می شود و نیز خانه های دو طبقه سرداران که بسیار نادر است، ساخت خانه در شهرها و روستاهای مختلف از تنوع زیادی برخوردار است، به طوری که خانه های خشتی، گلی، حصیری، آجری و حتی سنگی با معماری خاص در جغرافیای این منطقه دیده می شود. «محمد علی ابراهیمی» می افزاید: در بعضی مناطق، مسکن فضاهای بیضی یا نیم کره ای شکل است که از شاخه های نخل با پوشش برگ نخل و نخل وحشی داز ساخته شده است و با نام عمومی «لوگ» شناخته می شود. اسکلت این نوع مسکن هر گاه با برگ خشک شده نخل وحشی داز یا نخل پیش، پوشانده شود به آن کمبی لوگ و توپ گفته می شود و اگر با تگرد یا حصیر پوشانده شود که بیشتر بیضی شکل و بدون در مشخص است و هر قسمت از حصیر بنا به ضرورت بالا زده می شود به نام تگردی لوگ یا دوار نامیده می شود. به گفته وی، دوار، خاص دامداران و استقرار بوده و برچیدن آن بسیار آسان و گرد توپ یا توپ که نیمی از آن گلی است و مسکن عشایر از کوچ روی به یکجانشینی است. سرا، اتاق های گلی با مساحت زیاد، سقف بلند و بخاری دیواری است که نشان دهنده اسکان کامل و وضع مرفه صاحب خانه است.

تاثیرپذیری از صنعت

وی ادامه می دهد: با توسعه شهرها و تاثیر پذیری از صنعت و تبادل فرهنگ ها و شکل گیری سلیقه های مختلف متاثر از امواج ارتباطات و تبلیغات رسانه ای مانند دیگر مناطق، تغییرات اساسی در معماری بلوچستان نیز مشاهده می شود که در نقشه، نوع مصالح، شکل معماری، فنون ساخت و طراحی قابل لمس است. مسکن و معماری در بلوچستان با توجه به شکل زندگی وابسته به نوع معیشت و بافت های مختلف اجتماعی و جغرافیایی این منطقه است. وی با اشاره به مسکن سنتی عشایر بیان می کند: گدام یا پلاس مسکن سنتی عشایر است که از به هم دوختن نوارهای بافته شده از موی بز شکل می گیرد و توسط زنان و دختران تهیه و برپا می شود در برپایی آن از چوب های ضخیم تر بلند و کوچک، طناب، میخ و حلقه‌های بزرگ استفاده می شود. فضای داخل آن بر اساس سلیقه زنان عشایر با نوارهای آیینه و سکه دوزی شده، گلیم و پشتی تزیین می شود. این مسکن متحرک در همه نقاط سیستان و بلوچستان رایج است. در سیستان به آن پلاس و در بلوچستان گدام می گویند. اگر چه گدام، جاذبه ای برای گردشگران و مسافران نوروزی است ولی حکایت از مردمی دارد که سال های سال در گوشه ای از کویر با عزت و کرامت و در آرامش، صلح و صفا در سایه گدام زندگی کردند. وی تصریح می کند: عشایر در ییلاق و قشلاق مکان های معینی برای اقامت دارند که در زیر سیاه چادرها و کپر ها زندگی و استراحت می کنند. سیاه چادرها همواره از موی بز بافته می شود چرا که خاصیت بسیار مطلوبی برای حفظ آب در مواقع بارندگی دارد و آب باران از جداره آن عبور نمی کند، در دسترس است و ارزان تهیه می شود و هر خانواده به طور معمول چند راس بز دارد که از موی بزها برای تهیه سیاه چادر استفاده می کند. خاصیت دیگر موی بز سبک بودن آن است و نسبت به چادرهای برزنتی، جمع آوری و حمل آن راحت تر است. در تابستان در روزهای آفتابی استراحت کردن در زیر این سیاه چادرها لذت بخش است. هر سیاه چادر از چند «لت» تشکیل می شود، لت نوار بافته شده از موی بز است که زنان آن را به وسیله دستگاهی سنتی در محل زندگی خود می بافند. آن ها پس از بافتن لت ها آن را از دو طرف به هم می دوزند تا کم کم به شکل سیاه چادر درآید.

کپر؛ خانه ای برای اسکان موقت عشایر

این کارشناس می گوید: کپر نیز نوعی سرپناه از چهار چوب بلند و به صورت عمودی است، مصالح رایج در ساخت این مسکن،چوب، نی، پشم بز و شتر است ولی سازه های متفاوتی برای پایداری آن استفاده می شود. ورودی آن را با برگ نخل به صورت افقی مسطح می پوشانند و حد فاصل چوب ها نیز با شاخ و برگ درخت خرما و گز پوشیده می شود. از کپر در زمین های کشاورزی یا محلی برای خرید و فروش اقلام و محصولات استفاده می شود. این مسکن در جنوب بلوچستان معمول است. عشایر از کپر برای اسکان موقت در فصل بهار، بهره می برند و کپر توسط اعضای هر خانوار ساخته می شود. بیشتر مصالح آن از محیط زندگی تهیه و بدون تغییر و تصرف فاحش در شکل ظاهری آن استفاده می شود، جلوگیری از گرمای تابستانی، خنک تر بودن هوای داخل کپر از هوای انواع دیگر مسکن در منطقه از دلایل استفاده از آن است. زیرا جریان هوای داخل کپر به دلیل باز بودن لابه لای شاخ و برگ درختان با فضای خارج از آن ارتباط دارد، در حالی که آفتاب به داخل آن نمی تواند نفوذ کند. لوگ نیز در اغلب نقاط با عنوان کپر شناخته می شود. آن را با شاخ و برگ درختان خرما به صورت نیم دایره و با سقف هلالی می سازند. برای پایداری آن در زمین، گودالی حفر می کنند تا پایه های لوگ محکم و استوار باقی بماند، بعد با حصیر یا پلاس آن را پوشش می دهند. به گفته وی، گردتوپ هم یکی از زیباترین خانه های سنتی و بومی منطقه است. دیوارهای آن از خشت، چینه و کاه گل ساخته می شود و دارای در چوبی و سقف آن از شاخ و برگ درخت خرما و مدور است. اگر دیواره عمودی آن نیز از چوب های درخت گز و نخل درست شده باشد، به آن توپی می گویند. این مسکن بیشتر در ایرانشهر، چابهار و جلگه جازموریان ساخته می شود. نوع کوچک تر این بنا را که از آن به عنوان انبار علوفه یا دام استفاده می کنند، حانک پیشی می گویند. وی اضافه می کند: نوع دیگر از خانه های سنتی خار خانه ای است که از انبوه بوته های درهم و فشرده خار و ستون تیرهای چوبی از درخت خرما ساخته و فقط در تابستان استفاده می شود و مانند یک کولر آبی با هوای مطبوع عمل می کند. امروزه بیشتر خانه های گلی، دارای خانه خار نیز است. در روستاها هم بر اساس نوع و کیفیت محصول خانه های سبک و سنگین ساخته می شود.

> کارشناس مردم شناسی و گردشگری: در بعضی نقاط هم امکان طرح های نوسازی و به سازی معماری وجود دارد و از تسهیلات دولتی استفاده می کنند اما ساخت و ساز ها جدید است. متاسفانه نظارت دستگاه هایی مانند میراث فرهنگی، صنایع دستی و گردشگری و بنیاد مسکن در روستاهای هدف گردشگری و بافت های ثبت شده میراث فرهنگی کم است و این سبب شده که مردم، معماری سنتی را از بین ببرند و از خانه های جدید استفاده کنند

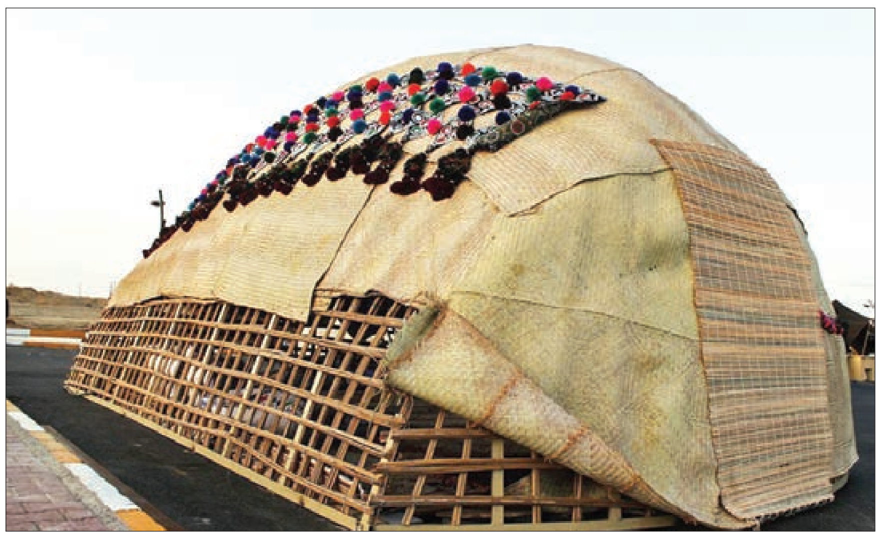

ابراهیمی: جریان هوای داخل کپر به دلیل باز بودن لابه‌لای شاخ و برگ درختان با فضای خارج از آن ارتباط دارد، در حالی که آفتاب به داخل آن نمی‌تواند نفوذ کند

پایداری معماری اصیل در برخی نقاط

ابراهیمی می گوید: در برخی نقاط از جمله روستاهای دور، مردم معماری اصیل خود را حفظ کرده اند و همان سبک گذشته را حفظ کرده اند. بعضی ها عشایر هستند و باید به همان سبک گذشته معماری داشته باشند که قابل حمل و سبک سازی شده باشد و بتوانند راحت آن را آماده کنند. آن ها ناگزیر هستند از معماری کهن استفاده کنند. وی ادامه می دهد: در برخی روستاها مواد بومی، درخت ها و پوشش گیاهی وجود ندارد و مردم مجبور هستند به ساخت و ساز جدید رو آورند. در بعضی نقاط هم امکان طرح های نوسازی و به سازی معماری وجود دارد و از تسهیلات دولتی استفاده می کنند اما ساخت و سازها جدید است. متاسفانه نظارت دستگاه هایی مانند میراث فرهنگی، صنایع دستی و گردشگری و بنیاد مسکن در روستاهای هدف گردشگری و بافت های ثبت شده میراث فرهنگی کم است و این سبب شده که مردم معماری سنتی را از بین ببرند و از خانه های جدید استفاده کنند. وی تصریح می کند: یکی از دلایل این اتفاق به نحوه آموزش و اطلاع رسانی به مردم بر می گردد چرا که آن ها باید بدانند نباید بافت های فرسوده را از بین ببرند. وضعیت اقتصادی و اجتماعی نیز در این باره تاثیرگذار است و مردم ناگزیر هستند به معماری جدید رو آوردند.

فردا بازدید از موزه های استان رایگان است

گروه فرهنگ

بازدید از موزه های استان فردا به مناسبت روز جهانگردی، رایگان است. مدیرکل میراث فرهنگی، صنایع دستی و گردشگری به خبرنگار ما گفت: پنجم مهرماه به عنوان روز جهانی جهانگردی نام گذاری شده است، به همین دلیل بازدید از موزه ها و مجموعه های فرهنگی تاریخی استان در این روز، رایگان است. «علیرضا جلالزایی» افزود: با توجه به فرا رسیدن این روز، برنامه های متنوعی در دستور کار حوزه گردشگری این اداره کل است که از جمله آن می توان به نواختن زنگ گردشگری در مدارس، استقبال از اولین مسافران ورودی به استان در فرودگاه، راه آهن و ورودی شهرها، برگزاری تورهای یک روزه و نیم روزه با همکاری دفاتر خدمات مسافرتی و گردشگری اشاره کرد. وی ادامه داد: معرفی استان در نمایشگاه گردشگری سلامت عمان، ارائه بسته های گردشگری، معرفی بزرگان و مفاخر استان به عنوان سفیران گردشگری و اجرای طرح همیار گردشگر از دیگر برنامه های این اداره کل به مناسبت روز جهانی جهانگردی است.

---

۴ هزار دانش آموز عازم اردوهای راهیان نور می شوند

چهار هزار دانش آموز پسر و دختر استان در سال تحصیلی جدید به مناطق عملیاتی دوران هشت سال دفاع مقدس اعزام می شوند. رئیس اداره فرهنگی هنری اداره کل آموزش و پرورش به خبرنگار ما گفت: در این باره روز گذشته نشستی با حضور فرمانده سپاه سلمان و مدیرکل آموزش و پرورش برگزار و برنامه ریزی های لازم انجام و مقرر شد اولین کاروان راهیان نور، ۱۵ مهرماه از زاهدان و در قالب هشت اتوبوس عازم سرزمین نور شود. «محمدرضا طاهری نسب» افزود: آشنایی نسل جوان با فضای حماسی و روحانی جبهه ها، ترویج فرهنگ ایثار و شهادت، تجدید میثاق با شهدا و ایثارگران، مقابله با جنگ نرم، زنده نگه داشتن یاد و خاطره شهدا و رزمندگان دوران هشت سال دفاع مقدس از اهداف اجرای این برنامه است. به گفته وی، این سفر در تقویت روحیه معنوی دانش آموزان، تاثیر ویژه ای دارد، چرا که دشمنان به دنبال دور کردن آن ها از فرهنگ غنی انقلاب اسلامی هستند. وی خاطرنشان کرد: سال گذشته، چهار هزار دانش آموز استان به اردوی راهیان نور اعزام شدند، امسال هم همین تعداد دانش آموز در این اردو شرکت می کنند.

پاسخ صحیح هر سرگرمی، یک شانس قرعه‌کشی
قرعه کشی و اسامی برندگان، شنبه هر هفته
لذت سرگرمی + جوایز نقدی و غیرنقدی هفتگی
خط اختصاصی پاسخ‌ها و نظرات: ۳۰۰۰۷۲۲۵۲
اطلاعات بیشتر در وب سایت 1sargarmi.ir

یک سرگرمی کمتر شناخته‌شده در ایران

مایه آرامش و نابودگر استرس

محمدمهدی رنجبر

دیروز هم طبق قرار سه‌شنبه‌ها، سرگرمی «نقش‌یاب شماره» را در نیم‌صفحه سرگرمی دیدید. سرگرمی هوس‌برانگیزی که برای حل کردنش کافی بود حدود ۱۹۰ نقطه را طبق شماره به ترتیب به هم وصل و تصویر یک اسکی‌باز را هنگام پرش کشف کنیم. اگر برای حل این سرگرمی از چهار رنگ آبی، مشکی، قرمز و سبز استفاده می‌شد، تصویر رنگی زیباتری خلق می‌شد اما با یک رنگ خودکار هم حل کردن آن ممکن بود.

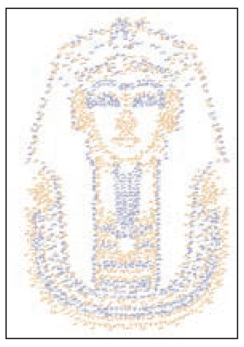

تصویر مجسمه‌ای که می‌بینید، یک نمونه حل نشده از «نقش‌یاب شماره» است که در یکی از کتاب‌های معروف جهان منتشر شده است. این گروه کتاب‌ها در جهان با نام dot-to-dot معروف هستند. این صفحه از این کتاب، از حدود ۱۸۰۰ نقطه و شماره رنگی تشکیل شده است! جالب این جاست که در اکثر نمونه‌های بزرگ‌سال «نقش‌یاب شماره» که در جهان پرطرفدار است، تصویری که با اتصال شماره‌ها کشف خواهد شد، بدون ترسیم خطوط هم قابل تشخیص است! اما با این حال، این کتاب‌ها با فروش قابل توجهی روبه‌رو هستند. ضمنا مخاطبان پس از متصل کردن شماره‌ها، طبق دستور العمل موجود در کتاب، تصویر به دست آمده را با لذت خاصی رنگ‌آمیزی می‌کنند تا با کمک این کتاب در اوقات فراغتی که بین فعالیت‌های روزمره ایجاد می‌شود، بر «استرس» غلبه و «آرامش» را جایگزین آن کنند.

موفق و پیروز باشید
و حرفه‌ای

پاسخ مسابقه‌های قبل

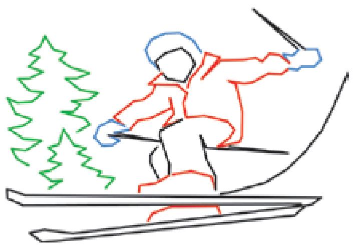

۹	۷	۴	۲	۶	۳	۵	۸	۱
۱	۲	۶	۸	۷	۵	۴	۳	۹
۵	۸	۳	۹	۱	۴	۶	۷	۲
۷	۳	۵	۱	۲	۸	۹	۴	۶
۶	۱	۸	۳	۴	۹	۲	۵	۷
۲	۴	۹	۷	۵	۶	۸	۱	۳
۳	۵	۲	۶	۸	۱	۷	۹	۴
۸	۹	۷	۴	۳	۲	۱	۶	۵
۴	۶	۱	۵	۹	۷	۳	۲	۸

۷	۲	۳	۵	۹	۱	۸	۶	۴
۴	۸	۹	۶	۷	۳	۱	۵	۲
۵	۶	۱	۴	۲	۸	۳	۷	۹
۹	۷	۲	۸	۵	۴	۶	۳	۱
۳	۴	۵	۹	۱	۶	۲	۸	۷
۶	۱	۸	۲	۳	۷	۹	۴	۵
۱	۹	۶	۳	۴	۵	۷	۲	۸
۲	۳	۴	۷	۸	۹	۵	۱	۶
۸	۵	۷	۱	۶	۲	۴	۹	۳

نقش‌یابِ مارپیچ

یک‌شنبه‌ها و چهارشنبه‌ها

■ **قانون:** در این مارپیچ یک تصویر پنهان شده است! برای کشف آن باید «یک خط شکسته مارپیچ» پیدا کنید که از ورودی مارپیچ وارد شود و از خروجی آن بیرون برود. این خط باید بدون «شاخه» و «دوراهی» باشد. وقتی مسیر صحیح پیدا شد، هر خال رنگی که در مسیر باشد به شما می گوید که ادامه مسیر را تا خال بعدی با چه رنگی پُررنگ کنید تا تصویر آشکار شود.

■ **پیشنهاد می‌شود:** در هر دوراهی، مسیرهای انحرافی بن‌بست را با خطوط کم‌رنگ مشخص کنید تا به اشتباه نیفتید. به خال‌های رنگی در مسیرهای بن‌بست بی‌اعتنا باشید.

ساده
۶۰ دقیقه

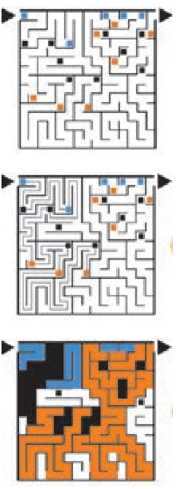

برای ارسال پاسخ و شرکت در مسابقه، دو تا از اجزای تصویر را در متن پیامک تان نام ببرید.

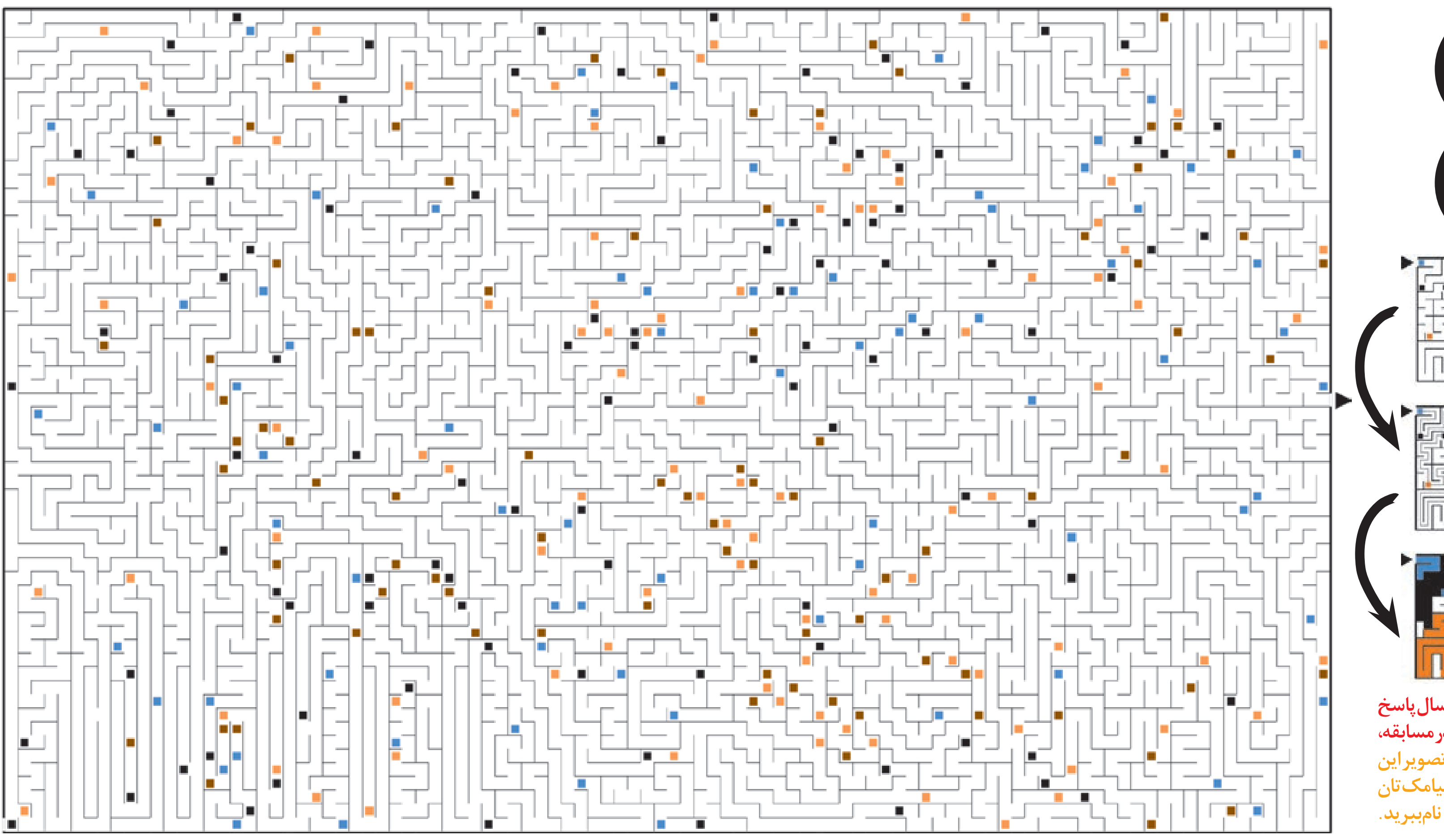

سودوکو

هر روز

■ **قانون:** ارقام ۱ تا ۹ را در خانه‌های خالی بنویسید طوری که در هر سطر، در هر ستون و در هر مربع ۳ در ۳ هیچ رقمی تکراری نباشد.

بسیار ساده
۱۰ دقیقه

	۸	۳					۱	۷
					۱		۶	
	۴			۷			۵	۲
۸			۷		۶			۴
۱	۳	۷	۸		۴	۲	۹	۶
۲			۹		۳			۵
۴	۱			۳			۲	
	۵		۲					
۷	۲					۶	۸	

برای ارسال پاسخ و شرکت در مسابقه، تمام ارقام سطرهای یک سودوکوی حل شده را به ترتیب از خانه بالا-چپ تا خانه پایین-راست به صورت یک عدد ۸۱ رقمی (بدون فاصله، اینتر یا کاراکتر دیگری) پیامک کنید.

متوسط
۳۰ دقیقه

	۹				۲			۸
۴				۷			۱	
	۶			۹		۴		۵
	۳					۸		
		۱				۶		
		۸					۲	
۹		۳		۴			۸	
	۵			۲				۳
۸			۳				۴	

حرفه‌ای‌ها و مدعیان سودوکو درجه دشواری هر سودوکو + زمان حل شان را پیامک کنند. مثال: متوسط ۰۰:۱۲:۲۰

بسیار سخت
۵۰ دقیقه

	۸		۳				۵	
	۳			۲		۴		
۵			۶			۸		
۱	۷					۹		
۴			۲		۷			۳
		۲					۶	۴
		۳			۹			۶
		۶		۳			۴	
	۱				۶		۹	